

Årsrapport 2023

Jærmuseet

– møteplassen mellom
natur, kultur og teknologi
som forvaltar fortida –
fangar samtida – formar
framtida

STYRET SI ÅRSMELDING FOR 2023

OMTALE AV VERKSEMDA

Stiftinga Jærmuseet blei skipa i 1985 og er regionmuseum for kommunane Randaberg, Sola, Sandnes, Gjesdal, Klepp, Time og Hå, samt regionalt vitensenter for Sørvestlandet. Det er eit konsolidert museum med hovudkontor på Vitengarden, Nærbø i Hå kommune, og driv i dag ulike museumsanlegg i alle dei sju stiftarkommunane.

I 2003 blei Jærmuseet eitt av seks regionale vitensenter utpeika av Kunnskapsdepartementet, i dag eitt av tretten. I 2008 blei Jærmuseet, saman med tre andre museum, ein del av Kystverkmusea – etatsmuseet for Kystverket.

Jærmuseet er ein vitenskapleg institusjon som skal dokumentera regionen si historie gjennom innsamling, bevaring, forskning og formidling. I 2021 vedtok styret i Jærmuseet ny strategiplan for perioden 2021–2025.

Museet sitt overordna mål er å utvikla samfunnsrolla slik at publikum opplever Jærmuseet som relevant, aktuelt og utfordrande, og oppmuntra til vidsyn og tvsyn.

Prioriterte tema for Jærmuseet er:

- Nyare landbruks historie, samtidisdokumentasjon av det moderne landbruket, og landbruksrelatert industri.
- Kystverket sitt virkefelt og moderne havbruk
- Regional industrihistorie
- Sandnes si byhistorie
- Militærhistorie og sivil luftfart, med utgangspunkt i aktiviteter knytt til Sola flyplass.
- Tema som har relevans og tilknytning til Arne og Hulda Garborgs liv og virke.

Innhald:

- Styret si årsmelding for 2023 [side 3]
- Avdelingar og anlegg [side 4–6]
- Hovudresultat i 2022 [side 7–10]
- Forskning [side 11–12]
- Forvaltning [side 13–15]
- Økonomi og administrasjon [side 16–17]
- Organisasjon og administrasjon [side 18–20]
- Statistikk [side 21]
- Opne publikumsarrangement [side 22–23]
- Besøksfordeling pr. museum [side 24–26]
- Rekneskap [side 27–34]

Vitenfabrikken har saman med Sandnes kommune oppgradert Lommeparken ved inngangspartiet. Her er det brukt biokult, og det er laga formidlingsopplegg knytta til parken. Ordførar i Sandnes kommune, Stantley Wirak, opna parken.

Foto: Lars Ivar Waage

← Harry Breiland
frå Ågård
orienteringsklubb
saman med
pedagog på
Garborgsenteret
Stian Ravndal i
Knudaheio ein
vindfull vårdag.

Foto: Inger Undheim /
Jærmuseet
→ Limogarden sett
frå lufta.

Foto: Hans-Arvid
Grødeland /
Jærmuseet

I planperioden legg Jærmuseet særleg vekt på

- desse arbeidsområda:
- Samfunnsrolla og samfunnsoppdraget
- Forsking og kunnskapsutvikling
- Relevant formidling
- Samlingsutvikling og trygg ivaretaking
- Forankring
- Forretning
- Organisasjonsutvikling

Jærmuseet er både museum og vitensenter. I utstillingane våre legg me derfor vekt på å knytte installasjonar og eksperiment til regionen si historie og tema som er forankra i strategiplanen, slik at Jærmuseet blir ein møtestad mellom natur, kultur og teknologi, mellom fortid, nåtid og framtid.

AVDELINGAR OG ANLEGG

Jærmuseet hadde ved utgangen av 2023 driftsansvaret for 65 kulturhistoriske bygningar, 50 543 gjenstandar, 196 980 foto og 539 555 hyllemeter privatarkiv. Det er ein tilvekst på 259 gjenstandar, 300 foto og 16,1 hyllemeter privatarkiv.

Stiftinga Jærmuseet eig fleire anlegg, alle lokalisert i Hå kommune, mellom anna Vitengarden med Kvia 4H- og museumsgard og Audamotlandstunet. Her ligg òg administrasjonsbygg og underjordisk magasin. Museet eig i tillegg ei halmluta (lager) på Refsnes.

I tillegg forvaltar museet ei rekke bygningar og anlegg i kommunal eige, og leiger eitt lagerbygg i privat eige.

Per 31.12.2023 hadde Jærmuseet driftsansvaret for desse museumsanlegga og besøksarenaene:

Jærmuseet inviterte saman med vennesforeningen til Flyhistorisk Museum Sola til markering av det første spadestikket for nye bygg for ny utstillingshall og lojebbygg.
Foto: Elin Ravndal Bell / Jærmuseet

- Administrasjonsbygg og underjordisk magasin, Nærbø

- Vitengarden, Nærbø, med museumsgarden Kvia 4H-gard og den historiske garden Audamotland.

- Vitenfabrikken, Sandnes, med Krossens havremølle, det historiske tunet Tranegården på Austrått, snikkarverkstaden på Vagle og fleire kvernhus.

- Science Circus, Jærmuseet sitt ambulerende vitensenter som oppsøker skular i heile Rogaland.

- Varden Sjøredningsmuseum, gardsanlegget Grødeland, Møtlandsmlia, tre naust og ei kvern på Nord-Varhaugstranda og gjenstandssamlinga i Hå kommune.

- Limogarden Gjesdal Ljåfabrikk, eit bakstehus, ei kvern og ei utløe samt foto- og gjenstandssamlingar i Gjesdal kommune.

- Haugabakka (skulehus og folgehøus) i Klepp kommune.

- Vistnestunet samt foto- og gjenstandssamlingar i Randaberg kommune.

- Tungenes fyr, inkludert Sjøbruksmuseet i Tungevågen.

- Nasjonalt Garborgsenter, samlokalisert med Time bibliotek på Bryne.

- Forfattarheimane til Arne Garborg, Garborgheimen og Knudaheio i Time.

- Flyhistorisk Museum Sola, med foto- og gjenstandssamling, Flyhangaren og 720-brakka og Torpedoverkstedet, i Sømmevågen, Sola.

- Jærmuseet forvaltar det statlege kulturminne- og friluftsområdet Hanabergsmarka på 670 da i Hå.

Vistnestunet i Åkedis.
Foto: Unn Iren Skretting
Thorsen / Jærmuseet

Ordfører i Sola
kommune, Tom Henning
Slethei, tok det første
spadestikket for nye bygg
i Sømmevågen.

Foto: Elin Ravndal Bell /
Jærmuseet

På Haugabakka opna utstillinga Klimaklokt. Avdelingsdirektør Per Inge Bøe ønskjer gjestene velkomne. Foto: Hans-Arvid Ørødeland / Jærmuseet

Jærmuseet har elles rapporteringsansvar for Hå gamle prestegard (HGP) til museumsstatistikken. HGP mottar årtleg tilskot frå staten gjennom Jærmuseet.

Jærmuseet legg vekt på å ha ei aktiv forvaltning av bygningar og anlegg i alle stiftarkommunane. Me vil styrka den lokale forankringa gjennom aktiv samhandling med vertskommunar, lokalt og regionalt næringsliv, organisasjonar, skular og lokalbefolkninga.

Vitengarden med 4H-garden i front.

Foto: Rune Helliessen / Jærmuseet

Jærmuseet formidlar kunnskap gjennom oppleving, deltaking og utforskning. Formidlinga i Jærmuseet skal opplevast som relevant, aktuell og utfordrande, og skapa engasjement, undring og refleksjon hos breie publikumsgrupper.

HOVDRESULTAT I 2023

FORMIDLING

Jærmuseet har 12 museumsanlegg opne for publikum. Av desse er Vitenfabrikken, Vitengarden og Garborgsenteret heilårsopne.

2023 var det første heile driftsåret utan smitte-restriksjonar etter koronapandemien. Det har synt igjen på aktiviteten. Totalt hadde Jærmuseet 185 771 gjester i 2023, ein auke på 2 000 personar frå 2022. Av dette var nærare 50 000 barn og unge på besøk i organiserte formidlingsopplegg. Det er eit tal me er stolte av! Vitenfabrikken hadde sitt beste besøksår sidan opninga i 2008, og dei årlege Garborgdagar i Time kommune i januar kunne òg visa til sær gode besøksstal og publikumsrekord.

hjelpa langtidsjuka elevar å delta i undervisninga. Utstillinga gjev eit innblikk i kortleis helsepersonell øver, trener og blir gode i sitt fagfelt for å sikra best mogleg behandling av pasientane. Besøkande får prøva både tradisjonell helse teknologi som puls- og blodtrykksmåling, og får sjølv undersøkjia pasientar via VR-brilleteknologi som simulerer situasjonar som helsepersonell kjem oppi.

Inger Waage

Utstillinga om designaren Inger Waage opna 5. februar 2023 100 år etter at ho blei fødd. Ho var på 1950- og 60-talet ein av landets mest produktive og innovative designarar. Waage var kunstnarisk leiar for brukskunstavdelinga til Stavangerflint som blei fusjonerte med Figgjo Fajanse i 1968.

UTSTILLINGAR

Biokol

Alle 6. klassar i Sandnes får gratis tilbod om å delta på undervisning om biokol. Elevane lærer om karbon, karbonfangst, karbonkretslopet, bymiljø og lokal atvinning gjennom å sjølv prøva produksjonsprosessen som går føre seg på Vatne i Sandnes. Elevar plantar egne etande plantar i biokol, ser kortleis eige hageavfall kan gjerast om til vekstsubstrat og utforskar karbon gjennom puslespel, kviss og mikroskop. Totalt 546 elevar deltok på undervisningsopplegget frå åtte ulike skular i 2023.

Døds viktig

Utstillinga Døds viktig på Vitenfabrikken handlar om helse og teknologi i utdanning. Her får besøkande sjølv prøva førstehjelp, hjarte- og lungeredning, testa egne helseverdjar og sjå kortleis teknologi kan

Bunkersen i Hanabergsmarka

I kommandobunkersen i Hanabergsmarka blei det opna ei ny utstilling i mai. Utstillinga formidlar kortleis området blei brukt under andre verdskrig. Ho blir brukt aktivt i formidlingsopplegg om krigen til både 5.–7. trinn, ungdomsskule og vidaregåande. Bunkersen er alltid open for turgåarar.

Klimaklokt

Vandreutstillinga Klimaklokt blei sett opp på Haugabakka og var tilgjengeleg for publikum hausten 2023. Utstillinga Klimaklokt formidlar kortleis klimaet påverkar oss, og kortleis me påverkar klimaet. Kortleis klimaendringane påverkar husa me bur i, og kva me kan læra av den lokale byggeskikken. Utstillinga viser til metodar og tankesett i tradisjonell byggetradisjon, som kan læra oss om klimatilpassing og klimagassreduksjon i dagens samfunn.

Lydlab er eit undervisningsopplegg som kombinerer musikk og programmering. Opplegget er tilpassa ungdomsskulen og er eit samarbeidsprosjekt mellom dei norske vitensentera og Equinor.

Foto: Martin Espe / Jærmuseet

Øglænd

På Vitenfabrikken gjenopna Øglænd-utstillinga etter fleire månader med ombygging. Utstillinga Øglænd i 150 blei komprimert til ein etasje. Dei viktigaste elementa er framleis med, og me har fått gode tilbakemeldingar på arbeidet etter ombygginga.

Også i år blei det rydda plass for Øglænds juleutstilling på Vitenfabrikken. I 2023 blei nisseutstillinga ytterlegare renovert, og det blei lagt til fleire element knytt til fornybar energi.

FORMIDLING TIL BARN OG UNGE

Jærmuseet kjenner eit stort ansvar når det gjeld formidling for barn og unge. I 2023 deltok 49 451 barn og unge i organisert formidling, av desse fekk om lag 1200 eit digitalt tilbod. Den gjeldande museumsstatistikken (2021) viser at Jærmuseet stod for om lag 10 prosent av den organiserte formidlinga for barn og unge i heile museums-Noreg. I vitensenter-Noreg står Jærmuseet for heile 20 prosent av det samla talet for organisert formidling til barn og unge. Desse tala er me stolte av.

Det fysiske tilboda omfattar undervisning, SFO, sommarskule, feriekubbar, aktivitetar i haust- og vinterferie, talentsentersamlingar med meir. I alt tilbyr me nærare 250 ulike formidlingsopplegg frå barnehage til universitetsnivå.

Til elevar i heile fylket

Som regional vitensenter for Rogaland, har Jærmuseet eit ansvar for å nå skular i heile fylket. I 2023 fekk elevar frå 22 av 23 Rogalandskommunar besøka eitt av Jærmuseet sine anlegg, eller besøk frå

i Rogaland. Elevane er delte i sju grupper etter alder og geografi. To av gruppene har samlingar i Haugesund. Det har blitt gjennomført 26 samlingar. Fire elevar deltok på nasjonal camp i Oslo saman med elevar frå dei fem andre talentsentra i Norge. I løpet av 2023 har me hatt samarbeid med ulike institutt ved Universitet i Stavanger, Høgskulen på Vestlandet og private bedrifter lokalt og nasjonalt. Talentsenteret har deltatt på legdagar for lærarar i vidaregåande skule og halde lærarkurs for to barneskular i Sola og Stavanger.

Krigsveka

For åttande gong gjennomførte Jærmuseet i samarbeid med Universitetet i Stavanger den årlege krigsveka for om lag 60 lærarstudentar ved Samfunnsfag 2. Opplegget formidlar lokal militærhistorie, frå første verdskrig til den kalde krigen.

Den kulturelle skulesekken (DKS)

I Sandnes kommune har Jærmuseet hatt to DKS-opplegg, Pottemakeren og teglverkene for 4. trinn og Koppens kropp for 8. trinn. Elevane får sjølv testa ut ulike teknikkar for bearbeiding av leire.

Gjennom Rogaland fylkeskommune har Vitenfabrikken også hatt eit DKS-opplegg knytt til motorsykkelen og merkevarane Tempo. Gjennom dette opplegget får elevane møta ungdomskulturen som nær kulturarv. Design og kultur rundt mopeden er stikkord.

Jordeple og jernplog

Vidaregåande skuleelevar i Rogaland fekk moglegheit til å vera med på Jordeple og jernplog

← → Vitenfabrikken hadde fleire opplegg i samarbeid med den kulturelle skulesekken, «Tempo» blei gjennomført i samarbeid med Tempo-Klubben. Her reiste ein ut til 10. klassingane i Sandnes, medan «Pottemakeren» vart formidla på Vitenfabrikken til 4. trinn i samarbeid med pottemaker Ruth Simonsen.

Foto: Jærmuseet

på Gørborgheimen, eit dialogbasert opplegg om byggeskikk og berekraft. Gjennom forteljning, omvising og diskusjon får elevane erfara korleis ein nytta lokale ressursar på 1800-talet, og saman snakkar me om nåtida og framtida.

Verdas rikeste land

8. klasse i Time kommune har deltatt på dette opplegget der dei fekk læra om kva barnefattigdom er, og kva konsekvensar det får for individet, familiar og lokalsamfunnet. Opplegget tok utgangspunkt i ei prislønna utstilling som Gørborgsenteret tok over etter Norsk barnemuseum, Stavanger.

Vistnestunet:

Kokker i friluft for 5. trinn. Elevane lærer å laga utik mat på bål, ferdsel i naturen og handtering av spikkeknivar og seger.

Tungenes fyr:

Navigasjon og GPS for 7. trinn. Elevane lærer om navigasjonssystem, navigasjon til sjøs og får opplæring i bruk av GPS.

Randaberg under andre verdskrig for 9. trinn:

Elevane lærer om andre verdskrig og korleis den påverka lokalsamfunnet i Randaberg. Me besøker krigsminne i området.

Dyr og planter i fjæra for 8.trinn:

Elevane lærer om kva som lever i fjæra. Me går tur langs sjøen og ser kva me finn av planter og dyr i fjæra. Elevane får også smaka på noko av det me finn.

Fordjupingsmeisterskapen på Garborgsenteret er ein årlig konkurranse for vidaregåande skular. Her blir vinnaren i 2023 annonsert, det var Anna Blikom Vøllan frå Stavanger katedralskole.

Foto: Ørjan Z. Johansen / Jærmuseet

Torpedoverkstedet:

Alle 9. klassane i Sola vitja Torpedoverkstedet i samband med DKS-opplegget 2. verdskrig i Sola. Opplegget er eit samarbeid med lokalhistorikar Atle Skarsten.

Gjesdal kommune:

DKS-besøk av Science Circus til alle 3. - og 4.-klassingar.

Anna formidling til barn og unge

- Vitengarden, Vitenfabrikken og Garborgsenteret tilbydde særskilde tema-aktivitetar i vinterferien og haustferien med god oppslutning. I samarbeid med dei respektive kommunane har Jærmuseet også i 2023 hatt feriekulbar på Grødaland, Limagarden, og Vistnestunet.
- Fleire av museet sine avdelingar er arena for ulike arrangement eller konkurransar for ungdom. Den årlige Fordjupingsmeisterskapen i norsk for vidaregåande, blei gjennomført på Garborgsenteret med fullsett auditorium. Matematikk-konkurransen «Kodeknekkere» for vidaregåande skular blei gjennomført på Vitenfabrikken, det same blei den regionale finalen i First Lego League. Me var vertskap for Norway Chess sin skulesjakkturnering, Girl Tech Fest og TENK Tech Fest på Vitenfabrikken. Super-bit-delfinalen blei arrangert på Vitengarden.
- Ni skular i Rogaland er med i Lektor 2-ordninga, der Jærmuseet har koordinatrolla. Lærarar er blitt følgd opp på sine prosjekt. Ordninga vil bli avslutta i 2024.
- Institusjonar for personar med særskilte behov kan kjøpa velferdskort. Kortet blir flittig brukt på fleire anlegg. Jærmuseet er òg med på ordninga med følgjeproov for funksjonshemma

FORSKING OG KUNNSKAPSUTVIKLING

EIGEN KUNNSKAPSPRODUKSJON

Jærmuseet har dei siste åra arbeidd systematisk med å auka den faglege og vitenskaplege kompetansen i organisasjonen, ved at medarbeidarar deltar i dokumentasjons- og forskingsprosjekt eller i etter- og vidareutdanning.

PhD-prosjektet For våre kamerater: En studie av den kalde krigen gjennom flygernes narrativ er i sluttfasen, Prosjektet er i rute og er knytt til NTNU i Trondheim, med innlevering sommaren 2024. Forskinga blir nytta som grunnlag for ny utstilling med kald krig-tema på Flyhistorisk museum.

Forskningsartikkel om bokbindarar i Stavanger på 1600- og 1700-tallet er påbegynt. Tema er liv, identitet og virke i eit mikrohistorisk perspektiv. Planlagt publisering er i 2025.

Sauene blir behandla med giftstoff mot ecto-parasittar. Jærmuseet har starta ein historisk studie av praksisar knytt til sauevaskinga. Foreløpige konklusjonar blei presenterte på konferansane til Environmental Society for Environmental History og International Association of Agricultural Museums.

Ein konservator ved Museumstjenestene har levert artikkelen Towards a holistic approach – exploring the potential of architectural finishes research for the museums services in Rogaland, Norway som blir

Jærmuseet skal styrka forskinga og kunnskapsutviklinga i organisasjonen med vekt på samtid og nær fortid, gjennom prosjekt med internasjonale, nasjonale og regionale relevans, og auka den vitenskaplege og faglege kompetansen i staben.

publisert i konferansepublikasjonen til Architectural Finishes Research Conference i Nederland.

Til 16th International Symposium on Wood and Furniture Conservation i Nederland har ein konservator ved museumstjenestene levert post-print-artikkelen Toolmarks from Stavanger cathedral reveal fraud.

Museet har engasjert NIBIO for å starta arbeidet med å identifisera beste metode for å tilbakeføra plen til artsrik og stodeigen blomstereng på museumsanlegg. Prosjektet er støtta av Miljødirektoratet.

Jærmuseet fekk tre kronikkar som handlar om museet si forskings- og dokumentasjonsverksemd på trykk i 2023.

Jærmuseet tok initiativ til samarbeid med andre museum med mål om å etablere felles innsamlings- og samlingsplan for norsk pelsdyrhold. Nettverket søkte i fellesskap Norsk kulturfond om midlar til prosjektstilling.

PELSDYRPROSJEKTET

I juni 2019 vedtok Stortinget at alle norske pelsdyrfarmar skulle vera nedlagd innan 1. februar 2025. Det var då snakk om ei næring med rundt 270 produsentar med tyngdepunkt i Trøndelag

Jærmuseet skal ha ei berekraftig utvikling av samlingane sine. Samlingane skal vera relevante for forskning og formidling, for forteiingane om Jæren og historiene om Norge.

FORVALTNING

Jærmuseet forvaltar eigne samlingar, samlingar på vegner av stiftarkommunane og samlinga til Stiftelsen Flyhistorisk Museum Sola. Samlingane er i all hovudsak knytt til dei prioriterte tema museet arbeider med. Museet sine samlingar inneheld gjenstandar, arkiv, foto, film, intervju og anna minnemateriale, bygningar, kulturlandskap, hageanlegg og gamle husdyrressar.

Ei kjerneoppgåve for museet er å sikra og verna den materielle og immaterielle kulturarven for framtida.

Utstyr som tilfredsstillar dagens krav om forsvarleg handtering av samlingar er kjøpt inn og tatt i bruk. Det er også i 2023 gjennomført aktiv innsamling på eitt felt: pelsdyrnæringa.

Me fortset å ha fokus på berekraftig samlingsutvikling. Me har avhenda og destruert ei større mengd objekt (foto og gjenstandar) i 2023.

Gjenstandar som blir avhenda er godkjent av styret. Døme på avhenda gjenstandar kan vera at dei er øydelagde eller me har mange av dei.

Me prioriterer og spissar samlingane med omsyn til museets planverk, og gjer samlingane meir relevante og tilgjengelege for formidling og forskning. Størsteparten av inntak av objekt er knytt til aktiv innsamling av materiale som dokumenterer pelsdyrnæringa. Digital bevaringshandbok blir stadig revidert, forbeta og utvida med nye prosedyrar og prioriteringar. Flytta gjenstandar blir handtert

I 2023 fortsette dokumentasjonen av pelsdyrholdet i fylket. Jærmuseet utførte 28 intervju og/eller fotodokumentasjonar. Foreløpige konklusjonar frå prosjektet blei presentert på Norske historikerdager 2023. Jærmuseet tok initiativ til samarbeid med andre museum med mål om å etablere ein felles innsamlings- og samlingsplan for norsk pelsdyrhold. Nettverket søkte i fellesskap Norsk kulturfond om midlar til prosjektstilling.

MASTERSTUDENTAR

Masteroppgåve om pelsdyrhold

Mastergradsstudent i historie ved Universitetet i Bergen skriv oppgåve om pelsdyrhold på Jæren, som skal vera ferdig i mai 2024. Jærmuseet er medretteiar. Studenten bruker arkiv samla inn i pelsdyrprosjektet. Masteroppgåva blir vesentleg i utviklinga av utstilling om pelsdyrnæringa.

og Rogaland. Jærmuseet har som mål å vera det leiande museet innan dokumentasjon av det moderne landbruket og skal løfta fram tema som er aktuelle og relevante for folk i vår region. Dokumentasjon av pelsdyrnæringa er derfor eit prioritert prosjekt. Arbeidet kom godt i gang allerede i 2021. Jærmuseet har i 2022 invitert fleire museum inn som samarbeidspartnarar i prosjektet. Museet har intervju og fotografert på åtte ulike pelsdyrfarmar i Rogaland, og fått historiar frå både reve- og minkoppdrett frå 1930-talet og fram til i dag. Me har filma produksjonen av pelsdyrfrø i Sirevåg. Me har fått filma vantage produksjon i minkhus, aiving og pelsing i 2022. I tillegg er det samla inn ein god del arkivmateriale, foto og gjenstandar. Me har i tillegg gjort fleire intervju av pelsdyrbønder.

På Instagram-kontoen til Grøntalandsmuseet kunne ein følgja forskingsfelta for å tilbakeføra plen til artsrik og stادةgen blomstereng. Prosjektet er eit samarbeid med NIBIO og skular i området.

Foto: Skjermdump

Foto: Ingeborg Skrudland / Jærmuseet

← →
I dokumentasjonsarbeidet til pelsdyrnæringa reiste arbeidsgruppa til Finland og var med på pelsauksjon. Her blei fleire tusen pelsar aukjonerte til kjøparar frå helle verda.

I forkant av sesongopning på dei mindre musea, blir det gjort eit grundig arbeid med å lufta, vaska og tørka stov. Mange tilsette bidrag, og her sørger arkivar Siriil Dahle for at lampen på Grødalandsmuseet blir rein og fin.

Foto: Hans-Arvid Grødaland / Jærnmuseet

tilgjengelege for alle, på heimesida, digitaltalmuseum, arkivportalen og digitalarkivet. Arbeid med å leggja Jærnmuseets bibliotek inn i bibliofil blir utsett til 2024.

Jærnmuseet skal arbeida for at samlinga skal få mest mogleg optimale tilhøve. Me held fram det store arbeidet med å flytta samlingane ut or dei dårlege magasin over til det nye klimastyrte fellesmagasinet på Nærbo. Blant anna gjennom IPM (skadedyrbevigensing), bruk av varmebehandling og flytting til nye magasinokale. I år har me flytta den store samlinga frå Høyland bygdemuseum frå løa på Hattaland (Klepp) til underjordisk magasin. Me har tatt i bruk eit sjølvbyggd varmerom for å behandla alle museumsobjekt som kjem inn på museet. Det gjeld både for arkivalia, foto og gjenstandar. Museet arbeider kontinuerleg med sikring og bevaring av museet sine mange lokale anlegg. Mellom anna med sprinkling, alarm og adgangskontroll. Jærnmuseet har utarbeidd si eiga digitale bevaringshandbok. Denne ligg tilgjengeleg på museet sitt intranett. Handboka tek for seg tiltak og rutinar som Jærnmuseet skal ha for å handsama samlingane sine. Her finst rutinar som skildrar kva ein skal gjera frå objektet kjem til museet, og så lenge det er i museet si forvaring. Her finst ansvarsfordelingar innan feltet, konservering, registrering, museumsmagasin, tilsyn i utstillingar og innlån og utlån til museet. Bevaringshandboka vil bli implementert og utvikla vidare. Me har laga ein beredskapsplan med prioritingsliste ved evakuering (festvredningsplan). Etter behov frå musea utviklar Museumstjenestene sjekklister ved handtering av helsefarlege stoff i samlingene og prosedyrar for reingjering.

ANNA VEDLIKEHALDSARBEID:

Museet skårar framleis høgt på undersøkinga om tilstandsgraden for sine 65 kulturhistoriske bygg. Me har berre to bygg meg tilstandsgrad 3 (TG 3) i undersøkinga. Resten har TG 1 og 2, altså tilfredsstillande og mykje tilfredsstillande.

- **Viteengarden:** Utskifting av punkterte vindauge, installering av varmepumpe, utskifting av ventilasjonsanlegg i den eldste delen av bygget, ny heis, grønskebehandling av bygg, utskifting av spottar, generelt vedlikehald utført innomhus.
- **Årleg skjøtsel** av friluftsiivs- og kulturuteområdet i Hanabergsmarka.
- **Vitefabrikken:** Lommeparken ved hovedinngang blei rivn på grunn av råte. Ny park blei ferdig våren 2023.
- **Audamotland:** Felling av større tre i hagen, vedlikehald av steingard.
- **Haugabakka** - måla nordsida på skulehuset og måla opp fleire vindauge.
- **Grødaland** – Tjørebreidd alle bygg, utført reparasjonar på fleire vindauge, bytt ut alle elektriske lyskjelder i begge løene.
- **Limagarden:** Grave opp og drenert på oppsida av løa på Lima for å hindra vassinntrenging i sauehuset.
- **Vistnestunet:** Sprinkla heile anlegget, laga nytt sprinklarrrom i skuten på heimahuset.

← → På Tungenes fyr pågår det eit større og nødvendig restaureringsarbeid over ein fireårsperiode. Blant anna blir alle vindauga restaurerte av bygningshandverkar Odd-Geir Rosland. Eit imponerande arbeid!

Foto: Odd-Geir Rosland / Jærnmuseet

- **Garborgheimen:** Grøfting for å hindra innsig av vatn i huset, måling av listverk.

- **Krossens Havremølle:** Utvendig fasaderestaurering held fram. I 2023 blei sørfasaden rehabilitert med murpuss og måling. Arbeidet med vindauga held fram.

- **Luta på Reisnes:** Planert og opparbeid grasplen nær bygningssmasse.

- **Tungenes fyr:** Kledning er bytta ut på to veggur. Vindauge er restaurert og delar av tyrnlegget er måla. Arbeidet held fram i 2024. Randaberg kommune har sett av pengar til eit større restaureringsarbeid på Tungenes fyr over ein fireårsperiode.

MUSEUMSTJENESTENE I ROGALAND

Jærnmuseet er arbeidsgjever for dei tre konservatorane som har verkstad i magasinet til Norsk Oljemuseum i Dusavika. Konservatorane

utger Museumstjenestene i Rogaland, saman med fotoarkivaren på Haugalandmuseet og bygningssantikvaren på Ryfylkemuseet.

Konservatorane har behandla fleire gjenstandar frå ulike avdelingar i Jærnmuseet. Det mest omfattande prosjektet har vore ei restaurering og konservering av ei dampsprøyte frå Sandnes. Det har blitt gjennomført kurs i handtering og reingjering av gjenstandar i miljøutstillingar for tilsette på Jærnmuseet og kurs i handtering av asbest for å sikra trygge rutinar i arbeid med samlingane og med å kartlegga skadlege stoff i samlingane.

Fotoarkivaren har gjeve råd knytt til rutinar for digitalisering av foto, vurdert og rapportert på fotografermeister Leiv Våge si samling.

Bygningssantikvaren har mellom anna utført konserveringsarbeid på den originale inngangsdøra til Garborgheimen.

Anne Garborg si diktarstøve, Knudaheio.
Foto: Jærnmuseet

Jærmuseet arbeider med å styrka grunnlaget for eigeninntekter, og legg til rette for godt samarbeid med næringslivet.

ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Rettsvisande oversikt over utvikling og resultat

Eigeninntektene til Jærmuseet har auka jamt dei siste åra, og den gode trenden fortsette også i 2023. Gode besøkstal førte til høgare inntekter både på billett, kafe og butikksal. Salsinntekter og billett- og arrangementsinntekter auka med totalt 9 % eller ein million kroner i forhold til 2022, der veksten i stor grad var knytt til ferie- og fritidspublikummet.

Faste offentlege tilskot utgjør mest 70 % av omsetninga til Jærmuseet i 2023. Høg prisvekst i 2022 og 2023 gjorde at me til slutt fekk ein noko betre indeksjustering frå spesielt KUD og Fylkeskommunen, der auken i statlege tilskot var på totalt 5,8 %.

Auken i rentemarknaden fortsette i 2023, og rentene blei nær dobla frå 2022 til 2023. Dette bidrog til at årsresultatet til slutt hamna på mest 1,3 millionar, i eit år der me la opp til eit budsjettert i balanse.

Gåver, sponsor og prosjektmidlar

Jærmuseet har hatt eit godt samarbeid med private verksemdar i regionen i mange år, og sjølv om dei

fleste store sponsoravtalane våre er knytt til prosjekt, så bidrog dei blant anna til at me kan fornya oss på utstilling og formidlingssida.

Seks bedrifter har bidratt med prosjekt- eller driftsstøtte på ca. 5,2 millionar kroner.

I tillegg har me mottatt vel 11,5 millionar kroner i prosjektstøtte frå ulike private og offentlege instansar. I desse ligg blant anna tilskot frå Rogaland Fylkeskommune på 3 382 000 kroner til Konserveringsteamet samt 1 500 000 til nytt utstillingsbygg i Sømmevågen, 2 000 000 kroner frå Utdanningsdirektoratet til Talentsenter, 500 000 kroner frå Kulturdirektoratet til sikring av antikvariske bygg, 400 000 kroner frå Sandnes kommune/BurDir og EU/EØS-midlar på 600 000 kroner til internasjonalt samarbeid med utdanningsinstitusjonar i Latvia.

Kostnader

Sum driftskostnader er omtrent uendra i forhold til 2022, 2022 var prega av høge straumprisar, og rekordhøge straum og gassrekningar. I 2023 såg

Foto: Vette Eide / Jærmuseet

← Store barn leiker også Cruise-turistar på Vitenfabrikken liker å køyra på Tempo-en og kjemna håret flagra i vinden.

Foto: Jærmuseet

→ Jærmuseet sine personalsamlingar er varierte. Då Gamle Oksøy låg til hamn i Jananger, nytta me moglegheita til å ta personalet med på tur rundt Tungesæet.

Jærmuseet har gjennom året besøkt av mange ulike grupper på omvising. Denne gjengen med pensjonerte Equinor-tilsette har etter kvart besøkt dei fleste musea. Her er dei på Gvødalandsstunet.

Foto: Elin Ravndal Bell / Jærmuseet

me at prisane stabiliserte seg på eit langt lågare nivå, noko som gav ein reduksjon på heile 45 % eller mest 2 millionar kroner. På same tid hadde me fått støtte til energisparande tiltak som ikkje var tatt inn i budsjettet for 2023. Lågare energikostnader gav rom i budsjettet til å ta inn nokre av desse tiltaka, blant anna skifte til LED-belysning på Vitengården og Vitenfabrikken, og justering av eksisterande ventilasjonsanlegg på Vitengården.

Posten publikumskostnader er også noko redusert. Dette må sjåast i samanheng med tilskot til nytt utstillingsbygg i Sømmevågen i 2022 som blei vidarebetalt og kostnadsført i Jærmuseet sitt rekneskap. I 2022 var dette beløpet på 4,5 millionar, mot 1,5 millionar for inneverande år.

Personalkostnadane aukar med 6 % eller 2,8 millionar. Noko av dette skuldast at me i 2022 hadde budsjettert inn ei midlertidig stilling i avdeling for Samling og dokumentasjon under innleigd hjelp (annan driftskostnad). Denne blei gjort om til fast i 2023 og lagt inn som personalkostnad. Samstundes hadde me eit lønnsoppgjør som enda på rekordhøge 5,6%. Auka aktivitet på blant anna dei kommersielle områda har samstundes bidratt til auka bruk av timelønna personale, der denne har auka med ca. 900 000. På den andre sida har me vel 600 000 meir i sjukerefusjonar og ei nedgang i pensjonskostnader på ca. 1,5 millionar. Sistnemnde skuldast aktuarberekningar frå KLP, der rentenivået og andre føresetnader påverkar dei framtidige pensjonspliktene til museet på dei som fortsett ligg i den gamle ordninga.

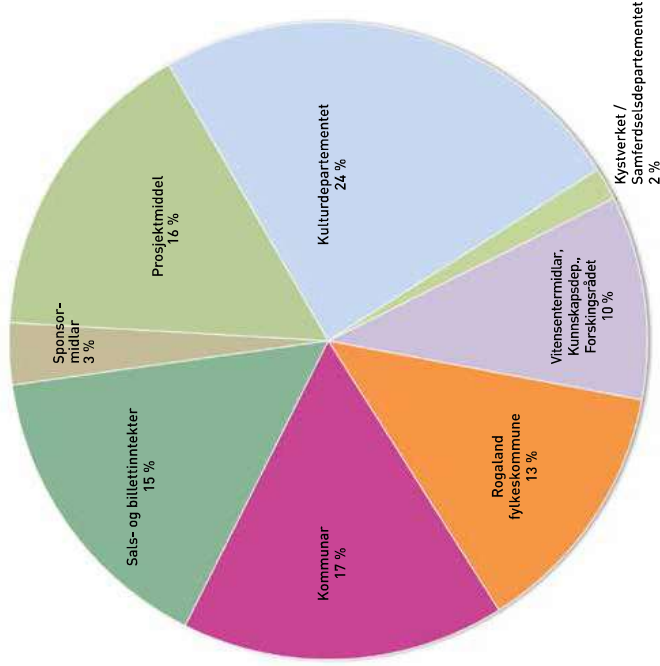
Finansar og risikovurdering
Likviditeten er noko opp frå 2022, og må reknast som særst god. Rentemarknaden fortsette oppgangen frå 2022 og finansinntektene hamna på totalt 4 millionar for 2023.

Leiinga i Jærmuseet vurderer den finansielle risikoen som svært låg på nåverande tidspunkt. Me har ei god og stabil kontantbeholdning som er plassert i bank med tilhøyrande låg risiko, og ein solid egenkapital. Jærmuseet har låg gjeldsgrad og overheld dei løpande pliktene. Me ser og at pensjonsnivået har stabilisert seg på eit langt lågare nivå etter overgangen til forsikra tenestepensjon for dei fleste tilsette.

Styret vil takka alle tilsette i Jærmuseet for godt utført arbeid i 2023!

Fordeling av inntekter 2023

Sponsormidlar og prosjektmidlar er kun brukte midlar i 2023. For mottekne midlar i 2023 sjå årsrekneskapen, note 3.

ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON

Styret

Pr. 31.12.2023 hadde styret i Jærmuseet desse medlemmene:

Endre Skjørestad, styreleiar	oppnemnd på fritt grunnlag
Eli Ulveseter	oppnemnd på fritt grunnlag
Reid Ivar Bjorland Dahl	Rogaland fylkeskommune
Henry Tendenes	Gjesdal kommune
Jonas Skrettingland, nestleiar	Hå kommune
Kjetil Maudal	Klepp kommune
Øystein Sjørn	Randaberg kommune
Julian F Osorio	Sandnes kommune
Anja Berggård Andresen	Sola kommune
Unni S Fuglestad	Time kommune
Stian Ravndal	tilsett
Siv Renate Salte Mjåtveit	tilsett

Jærmuseet har teikna forsikring for styreansvar.

Årsverk

Jærmuseet hadde i 2023 73,51 årsverk inkludert vertar, ekstrarhjelp og tre konservatorar som er del av Museumstjenestene i Rogaland. Dette er ein auke på 0,7 årsverk i høve til 2022. 58,24 av årsverka er faste og mellombels tilsette. 15,27 årsverk er vertar og timeløna ekstrarhjelp. Me kjøpte frii ein pedagog frå Tysvær kommune i 40 prosent stilling heile 2023, for å bidra med formidling i Nord-Rogaland for vårt omreisande vitensenter Science Circus.

Det er utført 4,8 årsverk av frivillige på dei ulike musea våre.

I gjennomsnitt fekk 135 personar løn eller honorar frå Jærmuseet kvar månad i 2023, medan det totalt er rapportert inn 214 unike personar til skatteataten for året.

Gjennomsnittsalderen for faste og mellombels tilsette er 47 år, og 22 år for vertar/timeløna.

Alle tilsette nyttar eit elektronisk timeregistrerings-system som gir oversyn over kor ein har jobba, og kva oppgåver ein har jobba med.

Administrative system

Framtida inneber ein meir digital kvardag for dei tilsette og dei besøkande. Dette er det viktig å vera godt rusta for. Jærmuseet er opptatt av å rasjonalisera drifta med digitale verktøy så langt det let seg gjera innanfor budsjettammene. I 2023 starta me arbeid med eit nytt booking- og ressursstyringsverktøy. Det me har i dag er eigenutvikla, men er utdatert og tek ikkje omsyn til dagens sikkerheitsruinar. I tillegg har me jobba med å få på plass eit stoffkartotek som beskriv det me har av farlege stoffer i museet.

Likestilling

Jærmuseet har ei overvekt av kvinnelege tilsette. Av dei 63 faste og mellombels tilsette per 31.12.2023, er 39 kvinner og 24 menn. Jærmuseet er opptatt av mangfald og at det ikkje skal vera diskriminering i organisasjonen. Rapport for utgreiing om likestilling og mangfald i museet ligg tilgjengeleg på nettsida vår. Arbeidet med likestilling og diskriminering blir gjort i samarbeid med dei tillitsvalde.

Arbeidsmiljø og sjukefråvær

Sjukefråværet blant faste og mellombels tilsette var i 2023 på 3,2 %. Dette er 1,8 prosentpoeng lågare enn i 2022. 1,3 % er eigenmeldt fråvær, 1,0 % er sjukemeldt korttidsfråvær og 0,9 % er

langtidsfråvær. Fråværet blant vertar er på 1,9 %, kor 1,3 % er eigenmeldt og 0,6 % er sjukemeldt fråvær. Me kjenner ikkje til at noko av fråværet er arbeidsrelatert.

Verksemda driv systematisk HMS-arbeid med særlege HMS-tema for kvar månad. Arbeids- og miljøutvalet (AMU) består av fire representantar frå dei tilsette, inkludert hovudverneombod, og fire representantar frå leiinga, inkludert direktør.

Det sosiale og fysiske arbeidsmiljøet ved Jærmuseet blir vurdert som godt, noko som blir stadfesta i årlige arbeidsmiljøundersøkingar gjennomført i regi av AMU.

Museet har skriftlege retningsliner for konflikt-handtering og varsling av kritikkverdige forhold.

I løpet av 2023 har me hatt to personar i arbeidspraksis og ein person i språkpraksis.

Me har månadlege personsamlingar for alle faste og mellombels tilsette.

Ytre miljø

Drifta av Jærmuseet ureinar ikkje det ytre miljøet. Det er gjennomført fleire energisparande tiltak gjennom året, og i 2023 kjøpte me våre første elbilar.

Skadar og ulukker

Det er ikkje rapportert om vesentlege skadar eller ulukker i 2023. Me har heller ikkje hatt tjuveri eller tillop til brann i løpet av året.

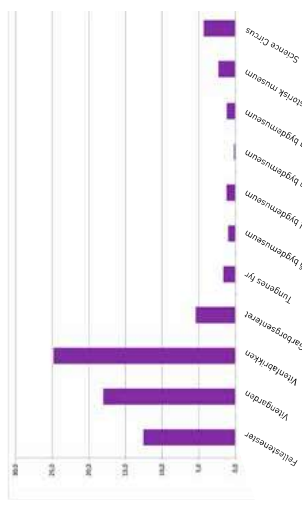
Planar vedtatt av styret

I løpet av 2023 har styret vedtatt rullering av sikringsplanen. Jærmuseet er omfatta av openheitslova og begynte på arbeidet med denne i 2022. Det blei utarbeidd ein rapport som styret godkjende innan 30. juni 2023. Denne rapporten er publisert på Jærmuseet si heimeside.

Lov om diskriminering og tilgjenge

Alle nye tiltak og planar blir vurderte ut frå prinsippet om universell utforming. Mange av dei antikvariske bygga og eldre publikumsbygga krev betydelege investeringsmidlar dersom desse skal fylla krava om universell utforming.

Museet sine heimesider følgjer Difis sine retningsliner for universell utforming. Følgjekort blir akseptert på alle avdelingane.

AVDELINGAR	2022	%	2023	%
Fellesnemner (inkl samling)*	12,6	18 %	12,6	17 %
Vitengarden	18,5	26 %	18,1	25 %
Vitenfabrikken	25,5	35 %	24,8	34 %
Garborgsenioret	5,0	7 %	5,4	7 %
Tungenes fyr	1,7	2 %	1,6	2 %
Hå bygdemuseum	0,8	1 %	1,0	1 %
Gjesdal bygdemuseum	1,0	1 %	1,2	2 %
Klepp bygdemuseum	0,2	0 %	0,2	0 %
Randaberg bygdemuseum	1,0	1 %	1,2	2 %
Flyhistorisk museum	2,4	3 %	2,3	3 %
Science Circus	3,5	5 %	4,3	6 %
(med fråværstimar)	72,0	100 %	72,7	100 %

* Konserveringsteamet/museumstenestene sine arbeida timar for andre museum er teke ut frå denne oppstillinga

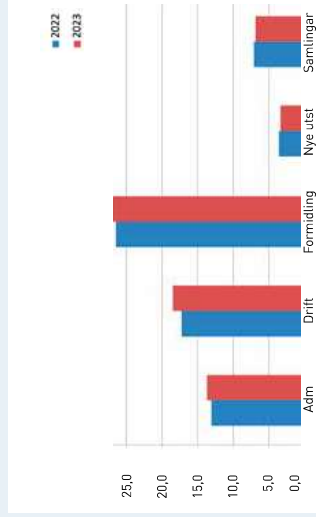
Framleis drift

Årsrekneskapen for 2023 er sett opp under føresetnad om framleis drift. Solid økonomi og sunn drift gjer at me framleis har eit godt handlingsrom. Museet vil likevel førebu og tilpassa organisasjonen til endra rammevilkår. Museet ser på det som særst lite sannsynleg at offentlege tilskot vil falla vekk i overskodedeleg framtid. Det blir med dette stadfesta at institusjonen har føresetnader for å driva vidare.

Nærbo, 23. februar 2024

Endre Skjørestad Reid Ivar Bjortland Dahl
 Jonas Skrettingland Siv Renate Salte Mjåvøit
 Øystein Sjørn Anja Berggård Endresen
 Atle Fiskå
 direktør

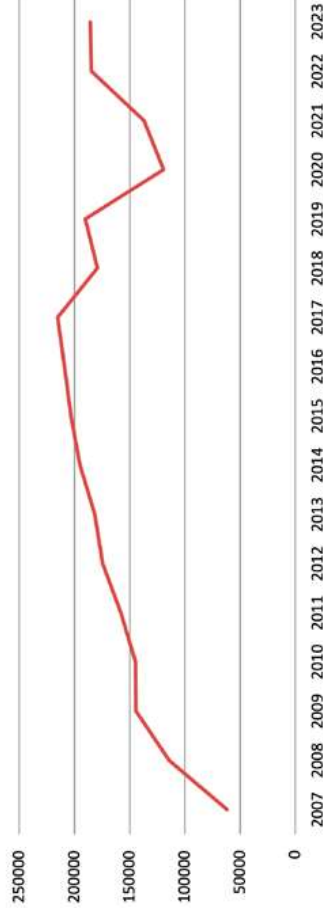
Fordeling av årsverk på arbeidsområde

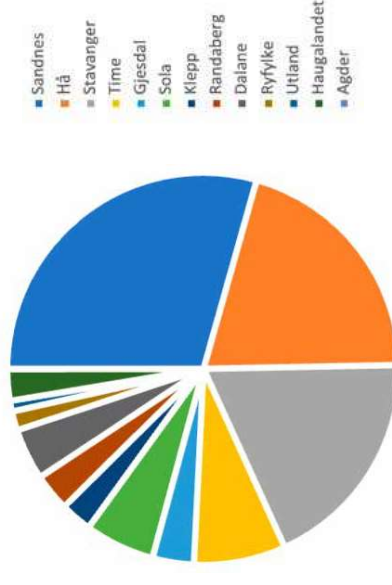
Arbeidsoppgåver innan	2022	%	2023	%
ADMINISTRASJON OG DAGLEG DRIFT*	13,1	19,4 %	13,7	19,7 %
DRIFT AV BYGG OG KAFE	17,3	25,5 %	18,5	26,6 %
FORMIDLING	26,5	39,2 %	27,1	38,9 %
NYE UTSTILLINGAR	3,6	5,3 %	3,4	4,9 %
SAMLINGAR OG ANTIKVARISKE HUS	7,1	10,6 %	6,9	9,9 %
Fråvæer	4		3,1	
Permittering	0		0	
TOTALT ÅRSVERK	72,0	100 %	72,7	100 %

*Posen administrasjon inneheld i tillegg til fullt integrerte støttefunksjonar som IT, økonomi og personadministrasjon, også dagleg leing

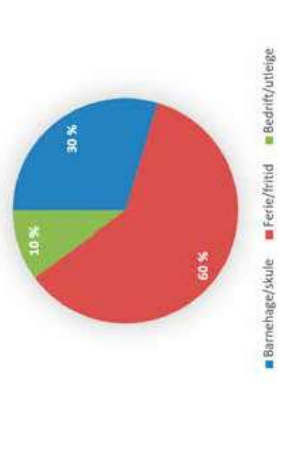
BESØKSUTVIKLING 2007–2023

SKULE- OG BARNEHAGEBESØK PER KOMMUNE 2023

FORDELING BESØKSTYPE 2023

OPNE PUBLIKUMSARRANGEMENT 2023

- i regi av Jærmuseet

Vitenfabrikken

5.02	Utstillingsopning: Hundreårsmarkering Inger Waage	7.10-15.10	Hautferie med redesign-aktiviteter
25.02.-5.03.	Vinterferie i verdensrommet!	18.10	Astronomisk aften
12.03	Aktivitetsdag: Matematisk familiedag	21.10	Aktivitetsdag: Barnas Ingeniørdag
1.04-9.04	Påske med EGGtiteter	28.10	Sandnes Skaperfestival
6.05	Sykkeldag	8.11	Schizofrenidagene, foredrag: Sinte barn og sinte voksne!
8.06	Boklansering: Turi	11.11	Regional finale, First Lego League
JULI	Sommerprogram	29.11	Utstillingsåpning: Nissefabrikken
3.09	Kulturminne- og møledag	1.12	Utstillingsåpning: DØDSVIKTIG
7.09	Den store valgdebatten: Førstekandidatene i Sandnes møtes til valgkampens siste debatt!	3.12	Trylleshow med Andreas
30.09	Museumsauktur i samband med Forskningsdagene		

I tillegg:

Idéverksted og UngdomsMakerspace kvar onsdag kveld utanom ferier.

Vitengarden

29.01	Aktivitetsdag med programmering	JULI	Sommerferieprogram med ulike aktiviteter
26.02-5.03	Vinterferieprogram med aktiviteter	24.09	Aktivitetsdag: Smak av haust
11.03	Tråd på pinnen: strikkedag	8.10-15.10	Hautferie: stein og geologi som tema
2.04	Eggande aktivitetsdag	4.11	Tråd på pinnen: strikkedag
30.04	Aktivitetsdag: 4H- og skogdag	12.11	Aktivitetsdag: Bakst på takke
14.05	Aktivitetsdag: Fugledag	3.12	Aktivitetsdag: Jul i gamle dagar
11.06	Aktivitetsdag: Bier og humler		

Tungenes fyr

25.01	Konsert: Erlend Apneseth trio	20.09	Tuntreet - opplesing, felespel og kåseri
9.03	Torsdag på Tungenes: Aggie Frost	28.09	Torsdag på Tungenes: Torgeir Waldemar
18.03	Salgsutstilling	19.10	Torsdag på Tungenes: The Other End
24.03	Konsert: Tre små kinesere	26.10	Torsdag på Tungenes: Tønes
30.03	Torsdag på Tungenes: Randi Tytingvåg trio	2.-3.11	Hjemsøkt litteratur- og fortellerfestival
27.04	Torsdag på Tungenes: Signe Marie Rustad	3.11	Konsert: Sweetheart
4.05	Torsdag på Tungenes: Daniela Reyes	23.11	Torsdag på Tungenes: Ele
10.05	Konsert: William Tyler	9.12	Konsert: Sigrid Moldestad & Hazelius Hedin
7.09	Torsdag på Tungenes: Bishop/Breistein	16.12	Rita Eriksen og Dag Vagle - Vinterlys
14.09	Torsdag på Tungenes: elle melle + ekstrakonsert		

Grodalandsstunet

4.06	Hagedag	17.09	Gamle leiker, spel og eplekaker
20.08	Trivselsbygda di		

Garborgsenteret

23.01	Garborgdagar: Hurra for Bondestudentar! Sigbjørn Reime, Gunnhild Øyehaug og Inger Undheim	14.04	Fordjupingsmeisterskapen: Tevling i norskflaget
24.01	Garborgdagar: Hjartet i skalkeskjulet. Gunnhild Øyehaug les egne essay	8.07	Ranglerock for spørsporvar
24.01	Garborgdagar: Snakk om andre verdskrig. Peter F. Strassegger, Asgeir Lode og Ine Flintland	23.08	SLAM!
25.01	Garborgdagar: Samtale om drama og rasjonelt fjesstell. Olaug Nilssen og Kristin Auestad Danielsen	24.08	Valet, veksten og vipa
26.01	Garborgdagar: Det mørke fastland etter 130 år Foredrag ved kulturjournalist Jan Zahl	30.08	Museumsauktur i samband med Forskningsdagene
26.01	Garborgdagar: Jærbuen – fanatisk moderat eller respektlaus radikal? Samtale om jærbuen og jærsk politikk	24.09	Utstillingsopning: Eg e naaboen din!
28.01	Garborgdagar: Houghtussa: Frå dikt til plagg Presentasjon av Lilleba & Herremann vårkolleksjon 2023	1.10	Jorddagg kortfilm: KORTFILM: Field Report/ Shahrzad Malekian
28.01	Garborgdagar: Edvard Hoem: Min Garborg. Garborgforedraget	1.10	Jordøgn barneshow: Om Hultda!
28.01	Garborgdagar: Jærkrim/Kjære Gud Bokprat og filmvising med Ivar Aase	9.10	Hautferieaktiviteter
28.01	Garborgdagar: Ine og Edvard Hoem Alt vi har kjært	28.10	Konsert: «Å veit du den draum»
11.02	Anna frå Knudaheio	1.11	Tore Renberg med ny bok: Lungeflyteprøven
22.02	ReSurfacing av moco movement collective	9.11	Litterær lunsj: 10 på topp med Sune Aabø Parker
27.02-3.03	Vinterferieprogram med aktiviteter	18.11	Inger Bråttveit les frå romanen Vassarv
18.03	JORDDØGN SAMTALE: Sau og sjel	14.12	Litterær lunsj: 10 Garborg-bøker på topp
Vistnestunet		16.08	Aktivitetsdag: planleggingsdag
23.04	Sesongopning med Randaberg hagelag og Randaberg 4H	24.09	Traktor- og korndag
4.06	Strandryddedag		
Limagarden			
14.05	Hagedag	8.09	Ord og toner – konsert og omvising
27.08	Aktivitetsdag: Tradisjonsmat	24.09	Aktivitetsdag med Firkløveren 4H
6.09	Levande Limagard		
Knudaheio			
23.04	Aktivitetsdag i Knudaheio	24.04-5.05	Turorientering i Veslemøys rike
Varden Sjøredningsmuseum			
3.09	Aktivitetsdag: Sjøredning		
Haugabakka			
13.06	Utstillingsopning: Klimaklokt		

← Norway Chess arrangerte skolesjakkturnering samt open turnering for barn på Vitfabrikken.

Foto: Thea L. Hoch / Vågen vgs

→ Arne Garborg feirar bursdagen sin med 5-åringane i Time.

Foto: Jærnuseet

← Venter frå Vitengarden hadde med glide aktivitetar på NATO Warrior Centre sin familjedag i Jättå.

Foto: Elin Ravndal Bell / Jærnuseet

→ Ein skal tidleg krøkast. Vedkøyving er eit formiddagstilbod på fleire av musea.

Foto: Jærnuseet

FORDELING PÅ KLASSESTEG OG ANLEGG I 2023 OG 2022:

medrekna Hå gamle prestegard

	Vitengarden		Vitfabrikken		Science Circus		Garborgsenteret**		Tungenes fyr		Grøddaland/Varden		Limgarden		Haugabakka		Vistnestunet		FMS		Jærnuseet		HGP		SUM inkl. HGP		
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	
Barnehagar	3181	3054	3349	3064	0	0	243	290	0	0	244	463	0	146	0	90	0	0	32	0	32	0	7049	7107	0	7049	7107
Barnetrinnet	6856	8692	7261	5732	8879	9552	1047	420	155	160	166	0	899	1130	0	91	304	515	51	44	25618	26336	0	0	25618	26336	
Ungdomstrinn	2919	3121	5695	5724	2452	1342	147	230	416	250	0	0	0	317	0	0	0	43	386	514	12015	11568	0	0	12015	11568	
Vgs. skular	730	946	1125	928	454	128	2136	1172	0	0	50	0	0	0	88	0	107	106	82	144	4772	3424	0	0	4772	3424	
SFO, fritidsgr.	1539	1800	1022	986	0	0	116	71	0	0	340	314	298	225	0	0	0	200	185	0	0	0	0	0	0	3581	
Studentar	271	278	708	866	0	37	901	843	0	0	0	0	0	31	0	0	0	0	109	234	1989	2289	0	0	1989	2289	
Sum	15496	17891	19160	17300	11785	11059	4590	3026	571	410	800	777	1197	1849	88	181	611	849	660	963	54958	54305	666	550	55624	54855	
Ferie/fritid	2702	22706	49962	46926	1476	436	6225	2532	14507	16757	894	1076	800	559	62	123	2890	4446	7554	10273	112072	105834	49831	35000	161903	140834	
Bedrift/utleige	7342	8632	7164	7098	865	729	1324	5843	0	21	88	40	90	94	168	324	195	219	905	633	18741	23633	0	4450	18741	28083	
Sum i alt	51140	49229	76286	71324	14126	12224	12139	11401	15078	17188	1782	1893	2087	2502	318	628	3676	5514	9119	11869	185771	183772	50497	40000	236268	223772	

**Inkl. tal frå Garborgheimen og Knudaheio

***I tillegg besøker årleg rundt 20 000 Hå gamle prestegard som turområde, og 30 000 nyttar Hanabergsmarka kulturminne- og friluftsområde.

FMS= Flyhistorisk Museum Sola, Torpedoverkstedet

HGP= Hå gamle prestegard

På Tungenes fyr lærer elevene korleis andre verdskrig utspant seg og påverka lokalbefolkninga i Randaberg, ved hjelp av samtale, gjenstandar, aktivitetar og tur til krigsminne i områder rundt fyrst.

Foto: Unn Iren Skretting Thorsen / Jærnuseet

På den årlige aktivitetdagen Smak av haust, på Vitengarden, får gjestene sjå nær slakter Stian Espedal slaktar eit lam.

Foto: Martin Espe / Jærnuseet

← På Linagarden sin feriekubb er det stas å gå på styler!

Foto: Hans-Arvid Grødeland / Jærmuseet

→ Inger Undheim takkar Sigbjørn Reime og Gunnhild Øyehaug etter et arrangement på Garborgdagar.

Foto: Garborgsenleret / Jærmuseet

↑ Vinnarane av matematikk-konkurransen Kodeknekkeren på Vitenfabrikken var denne gjengen frå Tryggheim vgs.
Foto: Elin Ravndal Bell / Jærmuseet
← Frå utstillinga Klimaklokt! på Haugabakka.
Foto: Hans-Arvid Grødeland / Jærmuseet

REKNESKAP

Resultatrekneskap

	Note	2023	2022
Salsinntekter		5 920 753	5 758 018
Billett/arrangementsinntekter		7 153 819	6 278,181
Faste offentlege tilskot	2	58 073 959	54 887 282
Tilskot prosjekt	3	16 741 635	18 294 897
Avsetningsplikt ubrukte prosjekttilskot	3	-1 132 604	3 165 622
Medlemskap/annonsar		8 000	98 873
Andre inntekter	4	503 823	892 842
Sum driftsinntekter		87 269 385	89 375 715
Varekostnader		2 570 220	2 531 637
Personalkostnader	5	54 098 606	51 250 497
Inventar og utstyr		1 908 927	2 351 591
Driftskostnader bygg/anlegg		10 967 501	10 709 790
Vedlikehald utstyr/samlingar		1 972 662	1 763 486
Produksjon utstillingar		2 569 955	2 800 518
Kontor og administrasjonskostnader		2 408 661	2 105 107
Reiser/kurs/transport		2 361 841	2 474 225
Marknadsføring/publikumskostnader		5 022 711	8 168 439
Avskrivningar	6	2 526 035	2 472 534
Kjøpte tenester	7	2 157 538	1 726 000
Andre driftskostnader	8	1 072 232	1 285 834
Sum driftskostnader		89 636 889	89 639 658
Driftsresultat		-2 367 504	-263 943
Renteinntekter		4 004 149	2 170 231
Renter byggetrinn II VF		-64 337	-34 707
Renter investering OS		-301 109	-131 611
ÅRSRESULTAT		1 271 200	1 739 971
Overført prosjekt			
Overført annan egenkapital		1 271 200	1 739 971

Balanse

	Note	2023	2022
ANLEGGSMIDLAR			
Byggetrinn 1&2	1,6	17 413 477	18 103 310
Anlegg	6	20 960 786	21 363 812
Kontorinventar/utstyr	6	3 244 977	3 264 128
EDB-utstyr/kassasystem	6	796 208	802 389
Bilar/transportmidlar	6	1 720 795	547 781
Samlinger		200 000	200 000
Sum varige driftsmidlar		44 336 243	44 281 420
Innskot COOP		7 588	7 169
Eigenkapitaltilskot KLP		808 084	808 084
KulturIT AS	11	200 000	200 000
Andre aksjer/andeler	11	32 000	32 000
Sum finansielle anleggsmidlar		1 047 672	1 047 253
Sum anleggsmidlar		45 383 915	45 328 673
OMLØPSMIDLAR			
Varelager	9	995 390	968 811
FORDRINGAR			
Kundefordringar		1 123 474	681 342
Meirverdiavgift		1 571 875	562 357
Andre kortsiktige fordringar		1 286 958	1 134 052
Sum fordringar		3 982 307	2 377 751
Bankinnskot og kontantar	10	66 807 064	66 105 968
Sum omløpsmidlar		71 784 761	69 452 530
Sum eigedelar		117 168 676	114 781 203

Balanse

	Note	2023	2022
EIGENKAPITAL			
Grunnkapital		200 000	200 000
Fond vedlikehald	12	4 946 572	4 946 572
Fond prosjektavsetning	12	18 800 000	18 800 000
Annan eigenkapital	12	13 487 022	12 215 822
Sum eigenkapital		37 433 594	36 162 394
GJELD			
<i>Ubrukte øymerke midlar</i>			
Ubrukte midlar, byggetrinn 1 og 2	1,3	17 668 665	18 358 498
Ubrukte midlar, magasin og kontorbygg	3		
Andre øymerke tilskot	3	40 303 845	38 481 437
Sum ubrukte øymerke midlar		57 972 510	56 839 935
Pensjonsforpliktelsar	5	3 934 215	7 731 101
Langsiktig gjeld Hå komm.		288 000	288 000
KORTSIKTIG GJELD			
Vennelaget		18 413	18 413
Leverandørgjeld		7 632 993	4 806 827
Skuldig skattetrekk		1 861 797	1 628 803
Skuldig arbeidsgjevaravgift		2 047 333	1 674 303
Skuldige feriepengar		4 490 353	4 158 628
Påløpt løn		1 363 176	1 322 830
Anna kortsiktig gjeld		126 263	149 968
Sum kortsiktig gjeld		17 540 328	13 759 772
Sum gjeld		79 735 053	78 618 808
Sum gjeld og eigenkapital		117 168 676	114 781 203

Nærbø, 23. februar 2024

Endre Skjørestad
Styreleiar

Jonas Skrettingland
Nestleiar

Øystein Stjern

Henry Tendenes

Eli Ulveseter

Kjetil Maudal

Siv Renate Salte Mjåtveit

Stian Ravndal

Anja Berggård Endresen

Julian F. Osorio

Atle Fiskå
Direktør

Notar

NOTE 1 – REKNESKAPSPRINSIPP

Årsrekneskap 2023 er sett opp i samsvar med rekneskapslova, god rekneskapskikk og forskrifter om rekneskapsføring. Omløpsmidlar og kortsiktig gjeld er postar som forfell innan eit år etter innkjøpstidspunktet, og postar som knyter seg til varekrinsløpet. Andre postar er klassifiserte som anleggsmidlar/langsiktig gjeld. Omløpsmidlar er vurdert til det lågaste av anskaffingskostnad og verkeleg verdi. Kortsiktig gjeld er ført i balansen med nominelt beløp på tidspunktet for opptak. Anleggsmidlar er vurdert til anskaffingskostnad. Ved varig verdifall vil anleggsmidlar bli nedskrivne til verkeleg verdi. Langsiktig gjeld er ført i balansen med nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Vedlikehald

Kostnader til vedlikehald blir ført fortløpande. Oppgradering skal vurderast som investering og aktivverast.

	2023	2022
NOTE 2 – TILSKOT TIL DRIFTA	21 475 420	20 405 000
Kulturdepartementet KUD, eks. HGP		
Stimuleringsmidlar KUD		
Kystverket SD	1 450 000	1 400 000
Rogaland fylkeskommune	11 526 092	10 556 500
Kontingent frå stiftarkommunar	3 593 607	3 316 622
Vertskommunetilskot frå kommunar	10 887 700	10 209 160
Forskringsrådet, vitensenterdrift KD	9 141 140	9 000 000
Sum tilskot	58 073 959	54 887 282

NOTE 3 – ØYREMERKA TILSKOT PROSJEKT

	2023	2022
Næringslivet/bedrifter	5 153 139	3 615 500
Kulturdepartementet (KUD)	1 049 580	2 027 500
Kulturdirektoratet/Kulturrådet	496 660	1 873 340
Forskringsrådet (KD, Offentleg PhD)	152 333	526 867
Utdanningsdirektoratet (Talentsenter)	2 000 000	2 000 000
Kunnskapsdepartementet (Super-bit)	58 500	970 996
Vitensenterforeninga/Nat.fag.senteret	168 773	386 286
Rogaland fylkeskommune	5 444 422	3 422 500
Kommunar/anna offentleg	1 572 649	2 663 037
Private gåver/inntekt	279 933	637 844
Renteinntekter m.m	365 446	171 027
Totalt	16 741 635	18 294 897

Overførte prosjektmiddel

Tilskot 2023	16 741 635
Brukt 2023	15 609 032
Ubrukte tilskot	1 132 604

IB 2022:

Bygg Vitengarden 01.01.23	18 358 498
Øymerka tilskot 01.01.23	38 481 437
Sum IB 01.01.23	56 839 935
Nettoført midlar mot magasinbygg	
Ubrukte tilskot 2023	1 132 604

Overført til 2023

Bygg Vitengarden 31.12.23	57 972 539
Øymerka tilskot 31.12.23	17 668 665
	40 303 845

Notar

NOTE 4 – ANDRE INNTEKTER

	2023
Refusjon diverse utlegg	192 662
Diverse inntekter	101 390
Oppdrag/kurs/billete	93 480
Kundeutbytte	72 475
Jordbruksinntekt	43 816
Totalt	503 823

NOTE 5 – TILSETTE OG GODTGJERSLER

	2023
Spesifikasjon personalkostnader	
Lønskostnader	42 607 174
Honorar	235 530
Arbeidsgjevaravgift	6 132 234
Pensjonskostnader	4 314 950
Personalforsikring	154 568
Andre personalkostnader	654 152
Totalt	54 098 608

Løn til dagleg leiar utgjorde kr 1,010,000

Honorar til styreleiar kr 70 000

Det er ikkje gitt lån eller stilt sikkerheit for lån til direktør, styremedlemmar eller tilsette i stiftinga.

Jærmuseet har hatt 73,5 årsverk i 2023.

Spesifikasjon av pensjon

Stiftinga Jærmuseet sitt pensjonsansvar er regulert i tariffavtalen, «Landsoverenskomst for museer og andre kulturinstitusjoner» og var fram til 31.12.2019 dekkja med tenestepensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse, KLP. Frå 01.01.2020 vart alle 100 % arbeidsføre tilsette, under 52 år, overført til ny pensjonsordning levert av Storebrand. Ny ordning er såkalla hybridpensjon med avkastingsgaranti. Denne ordninga gir livsvarig utbetaling av pensjon og omfattar òg uførepensjon. Ektefellepensjon og barnpensjon er ikkje omfatta av ordninga, men er erstatta av utvida gruppelevesikring på 100. I tillegg er det etablert privat AFP-ordning for dei som har pensjonsordning via Storebrand.

Tilsette som ikkje er overført til ny pensjonsordning fortsett oppteninga i KLP, inkludert offentleg AFP-ordning. Alle nye tilsette vart meldt inn i ny ordning.

Tal for pensjonskostnad og pensjonsskyldnader iflg. NRS-berekening 2023 KLP

Medlemsstatus:	2023	2022
Tal aktive	14	15
Tal oppsette	276	277
Tal pensjonar	35	36
Gjennomsnitt pensjonsgrunnlag	449 454	456 459
Gjennomsnitt alder	60,62	60,14
Gjennomsnitt tenestetid	17,86	20,09
Forventa gjenstående tenestetid, aktive		

Notar

Netto pensjonskostnader	2023	2022
Opptening	1 142 139	1 731 618
Rentekostnad	1 878 129	1 193 478
Brt. pensjonskostnad	3 020 268	2 925 096
Forventa avkastning	-3 131 414	-2 122 583
Adm.kostin/rentegaranti	110 775	109 314
Nto. Pensjonskostnad	-371	911 827
Arb.gj.avg. nto. pensj.kostnad inkl adm.kost	-52	128 568
Estimatavvik inkl. arb.g.avg.		
Netto pensjonskostnader	-423	1 040 395
-herav arb.gj.avg. estimataavvik		

Pensjonsskyldnader	2023	2022
Påløpne pensjonsskyldnader	62 072 958	62 726 533
Pensjonsmidlar	62 045 995	59 875 592
Nto. skyldnad før arbeidsgiveravgift	26 963	2 850 941
Arb.gjevaravgift	3 802	401 983
Nto. skyldnad inkl arbeidsgiveravgift	30 765	3 252 924
Estimatavvik	3 421 075	3 924 781
Estimatavvik arbeidsgiveravgift	482 373	553 396
Netto pensjonsmidlar/ -skyldnad inkl. arb.g.avgift	3 934 213	7 731 101

Grunnlag for utrekningar	2023	2022
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Forventa lønsvest	3,50 %	3,50 %
Vekst grunnbeløp folketrygd	3,25 %	3,25 %
Forventa pensjonsregulering	2,80 %	2,63 %
Forventa avkastning fondsmidlar	5,30 %	5,20 %

NOTE 6 – VARIGE DRIFTSMIDDEL

Jærmuseet har næringslivsfor sikring med dekning for skade på publikum, eide delar og driftstap. Våre bygg er fullverdis sikra. Premiegrunnlag for hovudbygget på Nærbo er kr. 123.751.296. For våre andre eigedommar var premiegrunnlaget i 2023 totalt kr.106.335.192, der det underjordiske magasinet utgjør 31.469.688 og administrasjonsbygget 42.668.736 av dette talet.

	BYGNINGAR		Sum
	Trinn 1	Trinn 2	
Bokført 01.01.23	8 515 476	9 587 834	18 103 310
Avskrivning 2023	370 239	319 594	689 833
Kostpris 31.12.23	18 511 918	15 979 718	34 491 636
Tot.nedskr. pr. 31.12.23	8 145 237	9 268 240	17 413 477

Varige driftsmidlar i tabellen over er hovudsakleg finansierte med offentlege tilskot.

Notar

Eigedom som er finansiert med offentlege midlar kan ikkje danna grunnlag for pant til lån utan samtykke frå kulturdepartementet. Den kan heller ikkje omsetjast i den vanlege eigedomsmarknaden.

	Inventar/ utstyr	IKT-system	Transportmidlar	Bygg og anlegg	Tomter	Sum
Bokført 01.01.23	3 264 124	802 408	547 792	21 240 740	123 080	25 978 144
Tilgang 2023	733 972	340 192	1 506 693			2 580 857
Ord. avskrivning	753 124	346 393	333 679	403 026		1 836 222
Bokført 31.12.23	3 244 972	796 207	1 720 806	20 837 714	123 080	26 722 779

Jærmuseet nyttar kr 50.000,- som nedre beløpsgrense ved vurdering av balanseføring kontra resultatføring av varige driftsmidlar. Det vert nytta lineær avskrivning.

NOTE 7 – KJØPTE TENESTER	2023
Innleid konsulenttenestar utstilling/formidling	715 648
Konsulenthjelp/kostnader byggeteknisk	635 574
PhD kostnader	249 733
Konsulenthjelp datasystemer	164 262
Innleid personale samlingsforvaltning	142 419
Revisjonstenester	117 655
Posttenester	78 764
Diverse tenester	24 513
Innleid hjelp gardsdrift	28 960
Total	2 157 528

Godtgjersle til revisor:

Revisjonshonorar utgjør i 2023 kr. 117.665,-

NOTE 8 – ANDRE DRIFTSKOSTNADER	2023
Kontingentar	358 353
Kostnader gardsdrift	235 363
Utlegg med refusjon	191 081
Møteutgifter/representasjon/gåver	147 352
Renter, gebyr og valuta	87 365
Tap fordringar	52 718
Total	1 072 232

Notar

NOTE 9 VARELAGER
Varelageret som består av ferdigvarer, er opptelt pr. 31.12.2023 og verdien er vurdert til inntakskost.

NOTE 10 BUNDNE MIDLAR
Av totale bankinnskott på kr. 66.814.452 utgjør kr. 1.861.797 bundne skattetrekksmidlar.
Totale bundne midlar knytt til øyremerka prosjekt utgjør kr. 40.303.845.

NOTE 11 AKSJER
Jærmuseet eig 200 aksjer pålydande kr. 1000,- per aksje i KulturIT AS, samt andelar i Nores SA til ein verdi av kr. 20.000 og Nortura SA til ein verdi av kr. 12.000.

NOTE 12 EIGENKAPITAL
Av årets resultat set me av kr. 1.271.200 til fri egenkapital. Kr. 4.946.572 av egenkapitalen er sett av på eigen konto og merka framtidig vedlikehald. Kr. 18.800.000 er sett av til prosjekt og kr. 13.487.022 til fri egenkapital.

[1]	[2]
[3]	[4]

BILLETTEKST – FRAMSIDE

- [1] Vessdansen på Vitengarden er populær på varme somrardagar. Foto: Merethe Opstad / Impress
 [2] Nytt show om ferjar og flammar blei lansert på Vitenfabrikken. Foto: Maria Seidl Rakkvåg / Jærmuseet
 [3] Det blei teike opp mange poteter frå åkeren på Vistnestunet. Foto: Lars H. Aalgaard Kingsrød / Jærmuseet
 [4] Kledninga på Garborghemen er skifta ut til historisk korrekt utsjånad med tjørebreidd og ståande hunkledning.
 Foto: Jærmuseet

[1]	[2]
[3]	

BILLETTEKST – BAKSIDE

- [1] Skulesjef i Sandnes kommune, Hege Egaas Røen, opna utstillinga Dødsviktig i på Vitenfabrikken.
 Foto: Ida Egeland / Vågen vgs.
 [2] Ranglerock for småspurvar ein fin juledag. Foto: Jærmuseet
 [3] Ida Soland Thu og Monica Karlisen frå Science Circus hadde show under TENK Tech Camp på Vitenfabrikken.
 Foto: Martin Espe / Jærmuseet

Stiftinga Jærmuseet er regionalt vitensenter for Sørvestlandet og regionmuseum for kommunane Randaberg, Sola, Sandnes, Gjesdal, Klepp, Time og Hå.

– møtestad mellom natur, kultur & teknologi

www.jaermuseet.no

- 1 VITENFABRIKKEN
- 2 VITENGARDEN
- 3 GARBORGSENERET
- 4 GARBORGHEIMEN
- 5 KNUDAHEIO
- 6 TUNGENES FYR
- 7 FLYHISTORISK MUSEUM SOLA
- 8 TORPEDOVERKSTEDET
- 9 GRØDALAND
- 10 LIMAGARDEN
- 11 VISTNESTUNET
- 12 HAUGABAKKA
- 13 VARDEN SJØREDNINGSMUSEUM
- 14 HÅ GAMLE PRESTEGARD

JÆRMUSEET sitt hovudkontor ligg på Vitengarden, Nærbø
 Besøksadresse hovudkontor: Kviavegen 99, Nærbø
 Postadresse: Postboks 250, 4367 Nærbø
 Sentralbord: 477 76 020
 Epost: post@jaermuseet.no

 [youtube.com/jaermuseet](https://www.youtube.com/jaermuseet)

 [#jaermuseet](https://www.instagram.com/jaermuseet)

 [facebook.com/jaermuseet](https://www.facebook.com/jaermuseet)

www.jaermuseet.no